

127

Video
Konu
Anlatım

180

Destek
Sorusu

333

Konu
Tekrar
Sorusu

66

Aktif
Öğrenme
Sorusu

62

Yazılıya
Hazırlık
Sorusu

641

Toplam
Soru

ens Yayınları

Google Play Store'dan
ya da

App Store'dan

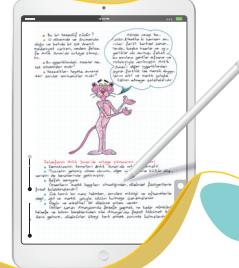
ens
Eğitimde Nitelikli Sayfa

uygulamasını telefonunuza veya
tabletlerinize indirin.

Akıllı telefon ya da tablet
kullanmıyorsanız

www.ensyayinlari.com.tr
adresimizden

VİDEO KONU ANLATIMLARI'na
ve VİDEO SORU ÇÖZÜMLERİ'ne
kolaylıkla ulaşabilirsiniz.

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play

Uygulamayı kullanarak evde,
okulda, otobüste kendinizi
hazır hissettiğiniz her yerde
VİDEO KONU ANLATIM-
LARI'ni ve VİDEO SORU
ÇÖZÜMLERİ'ni
izleyebilirsiniz. Her ünitenin
başında videoların içerikle-
riyle ilgili yönerge verilmiştir.
Bu yönergelerden hareketle
istediğiniz konunun videosunu
izleyebilirsiniz.

www.lisedestek.com

Ücretsiz Öğrenci Üyeliği

Ücretsiz Öğretmen Üyeliği

Soru Video Çözümleri

Akıllı Tahta Uygulamaları
(Bilgisayar-Tablet-Telefon)

Ücretsiz Denemeler

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play

9. SINIF TARİH SORU BANKASI

Copyright©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan ve yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN

978-625-8160-45-1
2009-1-224

Genel Yayın Koordinatörü

Biltan BÖYÜKOCAKOĞLU

Yazarlar

ALPER ELİRİ
EMRE UÇAR

Editör

Nuri SOYUDURU

Dizgi / Tasarım

ENS Yayınları Dizgi Birimi

İLETİŞİM

Ostim Mahallesi 1207. Sokak 3/C-D Ostim / Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 395 13 96 Fax: (0312) 394 10 04

SUNUŞ

Değerli Öğrencilerimiz,

Uzun soluklu bir yolculuk olan öğrenme sürecinin önemli bir döneminden geçmekteyiz. Etkili ve kalıcı öğrenmelerin temellerinin atıldığı bu dönemde ENS Yayınları olarak zorlu sürecinizde yanınızda olmak ve işlerinizi kolaylaştırma amacıyla Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankalarını büyük bir titizlikle hazırladık.

Yeni müfredata uygun olarak hazırlanan Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankalarıyla, hızlı-etkili ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilmeyi sağlamak hedeflenmiştir. Ara sınıf alanında bir çığır açacağını düşündüğümüz projemiz, tüm eğitim kurumlarının ve ara sınıf grubu öğrencilerimizin konu ve soru ihtiyacını karşılayacak şekilde kurgulanmıştır.

Ara sınıflarda öğretmenlerin öğrencilerle etkileşim hâlinde ders işlemesine imkân sağlayan Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankaları, öğrenilen bilgileri pekiştirecek yeterli sayıda uygulama sınavını ve testleri içerisinde bulundurmaktadır.

ENS Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankaları;

- haftalık bölümler
- her haftada video destekli konu anlatımları
- açık uçlu destek soruları
- konu testleri
- etkinlikler
- belirli haftaların sonunda yazılı hazırlık çalışmalarından oluşmaktadır.

İŞLER Yayınları çatısı altında doğan ve yayıncılık tarihinde iz bırakacağını düşündüğümüz Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankaları Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının müfredat programı esas alınarak hazırlanmıştır.

Titiz bir çalışmanın ürünü olan bu eserin hazırlanmasında emeği geçen değerli öğretmenlerimiz Alper ELİRİ ve Emre UÇAR'a ve desteklerinden dolayı Yusuf DOLUAY, Hüseyin KARA ve Murat GÜRSOYA'a; editörümüz Nuri SOYUDURU ve dizgi ve sayfa tasarım uzmanımız Raşit Savaş'a teşekkür ederiz.

Zorlu süreçlerinde tüm öğrencilerimizin büyük "Destek"çisi olmak dileğiyle...

ENS YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE I : GEÇMİŞİN İNŞA SÜRECİNDE TARİH

1. HAFTA	Tarih Öğrenmenin Bireye ve Topluma Faydaları	6
2. HAFTA	Tarihin Doğası	12
3. HAFTA	Tarih Biliminin Yöntemi	18
	Zaman ve Takvim.....	22
4. HAFTA	Türklerin Kullandığı Takvimler	26
	Tarihin Dönemlendirilmesi	28
5. HAFTA	Tarihsel Bilginin Üretim Süreci	34
	Tarih Biliminde Kullanılan Kaynaklar.....	36
1. Dönem	1. Yazılı Senaryoları	42
6. HAFTA	Dijitalleşmenin Tarih Araştırma ve Yazımına Etkisi	50
	Dijital Tarih Çalışmalarında İzlenen Süreçler	52

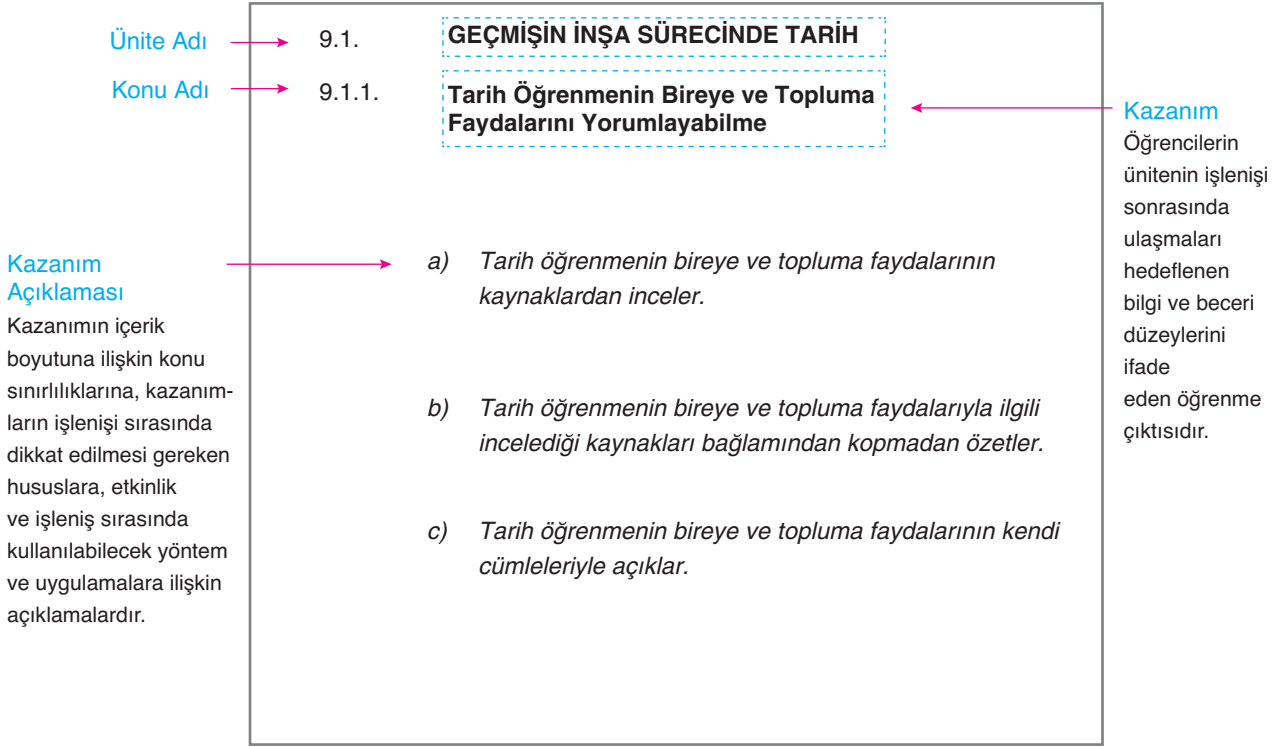
ÜNİTE II : ESKİÇAĞ MEDENİYETLERİ

7. HAFTA	Tarih Devrimi'nin Yerleşmeye ve Ekonomik Faaliyetlere Etkisi.....	56
	Tarih Öncesi Çağlar	57
8. HAFTA	Tarih Devrimi ve Özellikleri	62
9. HAFTA	Eski Çağ'da Yönetenler ve Savaşanlar	68
	Mezopotamya Medeniyet Havzası	68
	Mısır Medeniyet Havzası.....	70
10. HAFTA	Anadolu Medeniyet Havzası	74
11. HAFTA	Avrupa Medeniyet Havzası	80
	Türkistan Medeniyet Havzası.....	82
12. HAFTA	Asya Hun Devleti	86
	Sümerler ve Mısır	87
	Akadlar.....	88
	Hitit Krallığı ve Roma Devleti	89
1. Dönem	2. Yazılı Senaryoları	92
13. HAFTA	Eski Çağ'da Hukuk	100
	Mezopotamya Toplumlarda Hukuk	100
14. HAFTA	Anadolu Toplumlarda Hukuk.....	106
15. HAFTA	Eski Çağlarda Türkistanda Hukuk.....	112

16. HAFTA	Asurlar ve Mezopotamya Uygarlıklarında Bilim – Sanat – İnanç	118
	Mısırlar'da Bilim – Sanat – İnanç	119
17. HAFTA	Bir Anadolu Medeniyeti Hititler'de Bilim – İnanç – Sanat	124
18. HAFTA	Türkler'de Göçebe Yaşam.....	130
	Eski Türk Kültüründe Gücün Kaynakları	130
	Göçebe Türklerde Toplum	131
ÜNİTE III : ORTA ÇAĞ MEDENİYETLERİ		
19. HAFTA	Orta Çağ Göç Hareketleri	136
	Türklerin Göç Hareketleri	138
	Kavimler Göçünün Nedeni ve Sonuçları	139
20. HAFTA	Avrupa Hun Devleti	144
	2. Dönem 1. Yazılı Senaryoları	153
21. HAFTA	Orta Çağ'da Siyasi Yapılar	158
22. HAFTA	Orta Çağ'da Gücün Paylaşılması ve Feodalite	159
	Çin İmparatorluğu ve Askeri Teşkilatı	160
	Sasani İmparatorluğu	164
	Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu.....	165
23. HAFTA	Kök – Türkler	170
24. HAFTA	Uygurlar	178
25. HAFTA	İslamiyet'in yayılması	184
	Hz. Muhammet Dönemi	184
26. HAFTA	Medine Sözleşmesi	190
27. HAFTA	Hayber Kalesinin Fethi	196
28. HAFTA	Dört Halife Dönemi	202
	Hz Ebu Bekir Dönemi	203
	Hz Osman Dönemi	206
	Hz Ali Dönemi	207
29. HAFTA	Emeviler	214
	Abbasiler	222
30. HAFTA	Türkler'in İslamiyet'e Hizmetleri	228
31. HAFTA	Orta Çağ'da Ticaret Yolları	232
	Orta Çağ'ın Ticari Mekanları	233
32. HAFTA	Orta Çağ'ın Başlıca Medeniyet Havzaları	235
	Bilim Medeniyeti	237
	İslam Medeniyeti'nde Alimler	240
	2. Dönem 2. Yazılı Senaryoları	247
CEVAP ANAHTARI		253

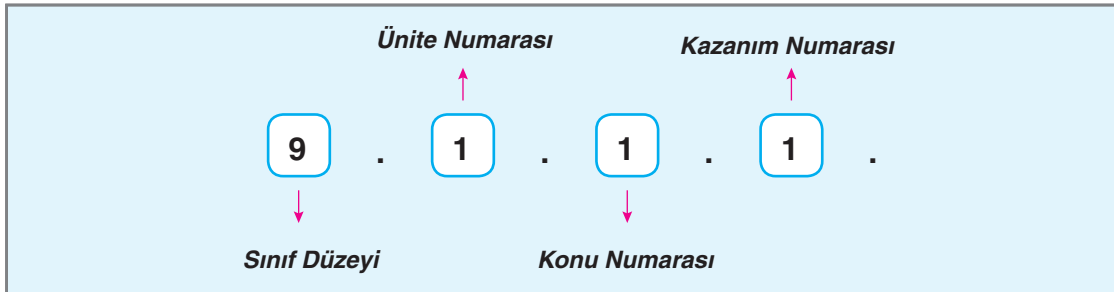
TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Tarih Dersi Öğretim Programının hazırlanmasında, ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda 9. sınıfta üç, 10. sınıfta üç, 11. sınıflarda üç, 12. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde ise üç ünite yer almaktadır. Ünitelerin yapısı, kazanım ve açıklamalar ile ilişkisi aşağıda şematik olarak sunulmuştur.

Kazanımların Yapısı

Tarih Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar ünitelere göre numaralandırılmıştır. Numaralandırma sisteminde sınıf düzeyi, ünite numarası, konu numarası, kazanım numarasına yer verilmiştir.

Kodlama Sistemi

ÖĞRETMENİN NOTU

Destek Noktası

Toplumların nesilden nesile aktardığı bilgi, tecrübe, inanç, değerler ve davranışlar gibi maddî ve manevî unsurların tümüne **kültürel miras** denir.

Öğrenme Noktası

1. Video Konu Anlatımı

9.1.1. TARİH ÖĞRENMENİN BİREYE VE TOPLUMA FAYDALARI

1. Millî ve manevî değerlerin gelişmesini sağlar.

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli yaşanan depreme dair bir görsel

Suriye iç savaşından kaçarak ülkemize sığınan sığınmacılara kurulmuş mülteci kampına dair bir görsel

Gerek ülkemizde gerekse farklı ülkelerde yaşanmış göç, salgın, savaş, deprem gibi olayların nedenleri ve sonuçları hakkında bilgi sahibi olmak, özellikle geçmişte yaşanmış bu tür olaylar sonucunda olan yardımlaşma faaliyetlerini öğrenmek millî ve manevî değerlerin gelişmesine önemli katkıda bulunur.

2. Çok yönlü düşünmeyi, sorgulama ve eleştiri yapmayı aynı zamanda da empati kurmayı sağlar.

Tarih öğrenmek, insanın daha geniş bir açıdan dünyaya bakmasını sağlar. Tarihi konular hakkında araştırma yapan bir kişi farklı bakış açılarından olaylara bakması gerektiğini öğrenir. Olayların farklı neden ve sonuçları olabileceğini anlayarak olayların doğru yorumlanabilmesi için gerçekleştikleri zamanın koşullarıyla değerlendirilmesi gerektiğini öğrenir.

Aktif Öğrenme Alanı-1

Aşağıda verilen soruların cevap kısmına uygun olan kutucuk numarasını işaretleyiniz.

1.	2.	3.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Topkapı Sarayı ➤ Mevlana Türbesi 	Hakan arkadaşlarıyla maç yaparken kenarda üzgün bir şekilde kendilerini izleyen yürüme engelli arkadaşının yanına giderek onunla satranç oynadı.	Kastamonu'da yaşanan sel felaketi sonrasında 9-A sınıfı okulda bir yardım kampanyası başlattı.

1. Tarih öğrenmenin bize günlük hayatımızda empati kurabilme yeteneği kazandırdığına örnek olabilecek bir olayı anlatınız. -----
2. Kültürel mirasımıza örnek veriniz. -----
3. Tarih öğrenmenin manevî değerlerimizin gelişmesine katkı sunduğuna dair bir örnek veriniz. -----

GEÇMİŞİN İNŞA SÜRECİNDE TARİH

Öğrenme Noktası

2. Video Konu Anlatımı

3. Vatan sevgisi, millet sevgisi ve milli bilincin oluşmasında etkilidir.

Milli bilinç: bir milletin birliği, beraberliği ve bunun sonucunda oluşan ortak duygu ve düşüncelerdir. İnsanlar tarih biliminin yardımıyla vatan ve millet sevgisini öğrendikçe bu durum milli bilincin oluşmasında da önemli bir etken olacaktır.

4. Geleceğimize yön verebilme yeteneği sağlar.

İnsanlar sadece yaşadıkları zamanı ve geçmişi değil geleceği de merak ederler. Ancak gelecek hakkında bir yorumda bulunabilmek için geçmişte yaşanan olayları da iyi bilmek gerekmektedir. Çünkü gelecekte yaşanabilecek olayların nedenleri geçmişte ortaya çıkmıştır ve bu durum birbirine bağlı ilerleyen bir süreçtir.

5. Atalarımızı tanımayı ve geçmişimiz hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar.

Tarih bilimi bizlere geçmiş ve geçmişte yaşamış atalarımızı tanıma ve öğrenme fırsatı sunar. Atalarımızın geçmişte yaptıklarının günümüze etkilerini öğrenmemizi sağlar.

" Türk çocuğu, ecdadını tanıdikça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır."

M. Kemal ATATÜRK

ÖĞRETMENİN NOTU

Aktif Öğrenme Alanı-2

Tarih bilmek bizlere geçmişimizi ve atalarımızı tanıma fırsatı sunar. Buna göre, aşağıdaki kutularda bazı özellikleri verilmiş olan kişilerin isimlerini boş bırakılan yerlere yazınız.

.....

- Ben, 1071 yılında gerçekleşen Malazgirt Savaşı'nda Bizans'ı mağlup ederek Anadolu'nun kapılarını Türklere açtım.
- Yaptığım fetihler sonucunda bana "Ebu'l-Feth" fetihlerin babası ünvanı verilmiştir.

.....

- Ben, 19 Mayıs 1919 tarihinde Samsun'a gelerek Milli Mücadeleyi başlattım.
- Milli Mücadele'de farklı cephelerdeki düşmanları mağlup ederek Anadolu topraklarını düşman işgalinden kurtardım.
- 29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyetin ilan edilmesiyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasını sağladım.

ÖĞRETMENİN NOTU

Öğrenme Noktası

3. Video Konu Anlatımı

6. Geçmişte yapılan hatalardan ders çıkarmamızı sağlar.

Geçmişte yaşanan olayların her zaman olumlu sonuçları olmamıştır. Bazen insanlar ve devletler geçmişte yapılan hatalardan olumsuz etkilenmişlerdir. Tarih bilimi geçmişteki hataları da bizlere göstererek onlardan ders almamızı ve böylece günümüzde aynı hataları yapmamamızı sağlar.

Tarih Öğrenmenin Faydaları

Bireye Sağladığı Faydalar

- Sorgulama ve eleştiri yapma yeteneği kazandırır.
- Empati kurma yeteneğini geliştirir.
- İnsanların dünyaya ve çevreye daha geniş bir çerçeveden bakmasını sağlar.
- Çok yönlü düşünebilme yeteneği kazandırır.

Topluma Sağladığı Faydalar

- Geçmişteki hatalardan ders çıkarılmasını sağlar. Bu durum gelecekte toplumların birlik içinde olmalarını sağlar.
- Ortak geçmişini bilen toplumların vatan ve millet sevgisine sahip olmalarını sağlar.
- Topluma ve millete ait olan değerlere sahip olunmasını sağlar.

Aktif Öğrenme Alanı-3

Tarih Öğrenmenin
Bireye Sağladığı Faydalar

-
-

Tarih Öğrenmenin
Topluma Sağladığı Faydalar

-
-

Aşağıda verilen açıklamaların numaralarını ilgili oldukları kutunun içerisine yazınız.

1. Topluma ve millete ait olan değerlere sahip olunmasını sağlar.
2. Sorgulama ve eleştiri yapma yeteneği kazandırır.
3. Geçmişteki hatalardan ders çıkarılmasını sağlar.
4. Çok yönlü düşünebilme yeteneği kazandırır.

GEÇMİŞİN İNŞA SÜRECİNDE TARİH

Destek Sorusu 1

"Türk çocuğu, ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır."

M.Kemal ATATÜRK

Atatürk'ün yukarıda verilen sözünün tarih öğrenmenin bireye ve topluma sağlayacağı hangi faydayla ilgili olduğunu yazınız.

Destek Sorusu 2

Tarih öğrenmenin bireye sağladığı faydalara iki örnek veriniz.

Destek Sorusu 3

Millî bilinci tanımlayınız.

Destek Sorusu 4

Tarih öğrenmek vatan sevgisi, millet sevgisi ve millî bilincin oluşmasında etkilidir.

Buna göre;

- I. Çanakkale Şehitler Abidesi gezisi,
- II. Kurtuluş Savaşı Müzesi gezisi,
- III. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası konseri

gibi etkilerinden hangilerine gitmek vatan ve millet sevgisinin oluşmasına katkı sağlar?

Destek Sorusu 5

Tarih öğrenmenin topluma sağladığı faydalara iki örnek veriniz.

Destek Sorusu 6

Kültürel mirasımızı yansıtan üç örnek veriniz.

ÖĞRETMENİN NOTU

Konu Tekrar Testi

1. Ayşe Öğretmen, sınıfta öğrencilerinden tarih bilincine sahip insanlarda bulunması gereken özelliklere örnek vermelerini istemiştir.

Buna göre öğrencilerin aşağıda vermiş olduğu cevaplardan hangisi yanlıştır?

- A) Millî bilinç duygusu gelişmiştir.
B) Sorgulama ve eleştiri yapma bilincine sahiptir.
C) Manevi değerlere sahiptir.
D) Geçmiş ve atalarının yaptıkları hakkında bilgiye sahiptir.
E) Geleceğe yön verme konusunda zayıftır.

2. Tarih bilimine ilgisi olan ve tarih araştırmaları yapan insanların günlük hayatımızda da olaylara bakış açıları diğer insanlardan farklılıklar gösterebilmektedir. Çünkü tarih bilimi insanlara günlük hayatlarında kullanabilecekleri bazı beceriler kazandırmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisinin tarih biliminin insanlara kazandırdığı beceriler arasında yer aldığı söylenebilir?

- A) Çok yönlü düşünebilme yeteneğine sahip olma
B) İnsanlarla empati kurabilme
C) Matematiksel becerilere sahip olma
D) Eleştirel bakış açısına sahip olma
E) Millî ve manevi değerlere sahip olma

3.

Gölcük Depremi

Yardım malzemeleri

17 Ağustos 1999 tarihinde İzmit merkezli olarak gerçekleşen Gölcük depreminde bölgede ve civar yerlerde büyük bir yıkım yaşanmıştır. Depremden sonra Türk halkı seferber olmuş ve bölge halkına önemli miktarda yardım malzemesi göndermiştir.

Yukarıdaki açıklamaya bakarak hangi millî ve manevi değere vurgu yapıldığı söylenebilir?

- A) Bayrak sevgisi
B) Dayanışma
C) Bağımsızlık
D) Cesaret
E) Özgürlük

4. Tarih öğrenmek insana birçok önemli nitelik kazandırmaktadır.

Bu nitelikler arasında;

- I. olaylar arasında sağlıklı bağlantılar kurabilmek,
II. yaşadığı olaylardan ders çıkarabilmek,
III. vatanına ve milletine saygı duymak

özelliklerinden hangilerinin yer aldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

GEÇMİŞİN İNŞA SÜRECİNDE TARİH

Konu Tekrar Testi

5. " Türk çocuğu, ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır."
M. Kemal ATATÜRK

Atatürk'ün bu sözüyle tarih öğrenmenin gençlere kazandıracığı hangi özelliği vurgulamak istediği söylenebilir?

- A) Millî bilince sahip olunması
B) Empati yeteğine sahip olunması
C) Eleştirel bakış açısına sahip olunması
D) Yardımlaşma duygusuna sahip olunması
E) Olayları çok yönlü düşünebilme yeteneğine sahip olunması

I.	İnsanlarla empati kurabilmek.
II.	İnsanlara yardımcı olmak.
III.	Yaşadığı olaylardan ders çıkarmak.
IV.	Geçmişte yaşananları önemsememek.
V.	Millî değerlere sahip olmak.

Tarih bilincine sahip insanlarda olması gereken özellikler arasında yukarıdaki verilenlerden hangisi yer almaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. "Bayrakları bayrak yapan, üstündeki kandır. Toprak, eğer uğruna ölen varsa vatandır."

Yukarıdaki açıklamaya bakarak hangi millî ve manevi değere değinildiği söylenebilir?

- A) Vatan sevgisi B) Dürüstlük
C) Çalışkanlık D) Fedakarlık
E) Dayanışma

8. Tarih bilincine sahip olmak geçmiş hatalardan ders çıkararak, bir daha aynı hataya düşmemeyi sağlar.

Buna göre, tarih bilincine sahip bir kişinin;

- I. tarihteki zaferler kadar mağlubiyetleri de yeterince değerlendirmesi,
II. geçmişte yaşanan olumsuz durumların nedenlerini iyi araştırması,
III. geçmişte yaşanan olayları günümüz koşullarına göre değerlendirmesi

davranışlarından hangilerini yapması gerekir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

9. Aşağıdakilerden hangisi tarih öğrenmenin sağladığı faydalardan biri değildir?

- A) Yarınları inşâ etmemize katkıda bulunur.
B) Toplumsal birlik ve beraberliğe hizmet eder.
C) Millet olma bilincini geliştirir.
D) Coğrafi özellikler hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar.
E) Eleştirel düşünme ve muhakeme yapma yeteneğini geliştirir.

ÖĞRETMENİN NOTU

Öğrenme Noktası

1. Video Konu Anlatımı

9.1.2 TARİHİN DOĞASI

Tarih Bilimi

- Geçmişin tarihçileri tarafından belgeler ve kanıtlar yardımıyla kurgulanmasıdır.
- İnsanlığın ortak hafızası , geçmiş ve gelecek arasında bir köprüdür.
- Tarihçilerin bakış açılarıyla geçmişin günümüze taşınmasıdır.
- Siyasi ve sosyal olayları, kültürel ve ekonomik gelişmeleri yani insanları ve toplumları etkileyen olayları inceleyen bir disiplindir.

Tarih Biliminin Tanımı

Geçmişte yaşamış insan topluluklarının ilişkilerini, ortaya çıkan kültür ve medeniyetleri yer ve zaman belirterek, neden-sonuç ilişkisi içerisinde, belgelere dayanarak objektif bir biçimde inceleyen bilim dalıdır.

Tarih Biliminin Dayandığı İlkeler

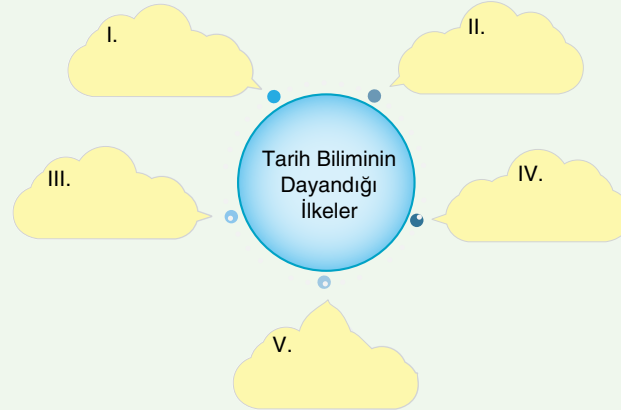
- İnsan ve insan topluluklarının faaliyetleri
- Belgeler
- Yer ve zaman
- Neden – sonuç ilişkisi
- Objektiflik

Aktif Öğrenme Alanı-1

Aşağıdaki zihin haritasında boş bırakılan yerleri doldurunuz.

GEÇMİŞİN İNŞA SÜRECİNDE TARİH

Öğrenme Noktası

2. Video Konu Anlatımı

Tarihin Konusu

- İnsan faaliyetleri ve bu faaliyetler sonucunda ortaya çıkan eserlerdir. İnsan faaliyetleri, olaylar ve olgular şeklinde ortaya çıkmaktadır. Tarihçiler, tarihsel öneme sahip hangi olay ve olgular üzerinde araştırma yapacaklarını belirlerken bazı çalışma yöntemleri kullanırlar. Geçmişteki her olayın araştırılması mümkün olmadığı için incelenecek konunun tarihsel önemini belirlemek amacıyla söz konusu olay ya da olgunun o dönem insanları için ne kadar önemli olduğu, insanların yaşamını nasıl etkilediği ve bu etkinin günümüze kadar devam edip etmediği gibi durumlar üzerinden konunun içeriği ve kapsamı belirlenir.

Tarihçi, geçmiş zamanda gerçekleşmiş olan olay ve olgularla uğraşan kişidir.

Destek Sorusu 1

Tarihçiler, üzerinde araştırma yapacakları konunun tarihsel önemini belirlemek amacıyla hangi durumlar üzerinden içerik ve kapsam belirleme yolunu seçerler?

Destek Sorusu 3

Tarih biliminin dayandığı ilkelere üç tanesini yazınız.

Destek Sorusu 2

Tarihin konusu nedir? Kısaca açıklayınız.

Destek Sorusu 4

Aşağıdaki açıklamada boş bırakılan yerleri doldurunuz.

İnsan faaliyetleri, ve şeklinde ortaya çıkmaktadır.

ÖĞRETMENİN NOTU

ÖĞRETMENİN NOTU

Öğrenme Noktası

3. Video Konu Anlatımı

Olay

İnsanlığı etkileyen siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel konularda kısa sürede meydana gelmiş başlangıcı ve bitişi belli olan gelişmelerdir.

Olgu

İnsanlığı etkileyen olayların ortaya çıkardığı sonuçlara göre uzun bir zaman diliminde meydana gelen başlangıç ve bitiş zamanı kesin olarak belli olmayan gelişmelerdir.

Olay

1789 Fransız İhtilali

Olgu

Milliyetçilik akımının yayılması

751 Talas Savaşı

Türkler arasında İslamiyet'in yayılması

Aktif Öğrenme Alanı-2

OLAY

-
-
-

OLGU

-
-
-

Aşağıdaki gelişmeleri, olay ya da olgu durumlarını belirleyerek uygun oldukları alanlara yerleştiriniz.

I. Talas Savaşı

IV. Türklerin İslamiyet'i kabul etmesi

II. Anadolu'nun Türkleşmesi

V. Malazgirt Savaşı

III. Fransız İhtilali

VI. Milliyetçilik fikrinin yayılması

GEÇMİŞİN İNŞA SÜRECİNDE TARİH

Öğrenme Noktası

Tarih bilimi konu olarak belirlediği olaylar ve olgular üzerinde çalışmalar yaparken kaynaklardan yararlanır. Bu kaynaklar niteliklerine göre farklılıklar göstermektedir. Geçmişteki olayların izlerini taşıyan ya da bu olayların kayıtlarının tutulduğu her türlü metaryal kaynakların niteliğini oluşturmaktadır.

Para

Taş Tablet

Taş Balta

4. Video Konu Anlatımı

ÖĞRETMENİN NOTU

Destek Sorusu 5

Tarihçinin tanımını yapınız.

Destek Sorusu 7

İstanbul'un fethi üzerine araştırma yapacak bir tarihçi çalışmasının kaynak toplama kısmında sadece Osmanlı arşivlerinden yararlanmamış, Bizans ve Vatikan kaynaklarından da yararlanarak çalışmasını tamamlamıştır.

Buna göre tarihçi;

- I. objektiflik,
- II. yer ve zaman,
- III. neden - sonuç

gibi tarih biliminin hangi özelliklerine uygun hareket etmiştir?

Destek Sorusu 6

Tarihçilerin çalışmalarını yaparken yararlandıkları her türlü belgeye denilmektedir.

Açıklamada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- I. kültür,
- II. kaynak,
- III. bilim

Destek Sorusu 8

Olay ve olgu kavramlarını açıklayarak birer örnek veriniz.

Konu Tekrar Testi

1. Tarih; geçmişte yaşamış insan topluluklarının yaşamış oldukları siyasi, sosyal, kültürel ve her türlü mücadelelerini yer ve zaman belirterek, neden-sonuç ilişkisi içerisinde, belgelere dayanarak, objektif olarak inceleyen sosyal bir bilim dalıdır.

Buna göre tarih bilimi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurmalıdır.
B) Objektif olarak değerlendirme yapmalıdır.
C) İnsan faaliyetlerini konu almalıdır.
D) Araştırmalarını belgelere dayandırmalıdır.
E) Araştırmalarında deney ve gözlemi kullanmalıdır.

2. Tarih insanların geçmişteki faaliyetlerini inceleyen sosyal bir bilimdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi tarih biliminin konusu olamaz?

- A) Göçlerin sonuçları
B) Savaşların nedenleri
C) Akarsuların oluşumları
D) Yazının gelişim süreci
E) Ekonomik faaliyetler

3. **Tanım:** Tarih, geçmişte yaşamış insan topluluklarının birbirleriyle olan ilişkilerini, yer ve zaman belirterek, sebep-sonuç ilişkisi içinde, belgelere dayandırarak objektif olarak inceleyen sosyal bir bilim dalıdır.

Durum: Cengizhan ile birlikte Moğollar Orta Çağ'da Anadolu, Irak çevresi, Suriye, Horasan bölgelerinde uzun süre egemen güç olmuşlardır. Buna rağmen Moğol kültürü bu coğrafyalarda kalıcı izler bırakamamıştır.

Yukarıdaki durum değerlendirildiğinde tarihin tanımında geçen;

- I. belgelere dayanma,
II. zaman,
III. yer

gibi özelliklerinden hangilerine değilmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

4. Tarımsal üretimin başlaması ve Kadeş Antlaşması tarihin konusu içinde yer alırken, dinazorların yaşamı ya da dünyanın oluşum süreci geçmişte gerçekleşmiş olmasına rağmen tarihin konusu içinde yer almaz.

Bu metne göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tarihin konusu insan ve insan topluluklarının faaliyetleridir.
B) Bir olayın tarihin konusu olabilmesi için üzerinden belli bir zamanın geçmesi gerekmektedir.
C) Dünyanın oluşumu ve dinazorların yaşamı ile ilgili yeteri kadar kaynağa ulaşılamamıştır.
D) Geçmişte nelerin tarihin inceleme alanı içinde yer alacağına dair kesin bir bilgi yoktur.
E) Tarihin konusu olan olaylar, ülkelere göre farklılık göstermektedir.

5. **Tarihçilerin anlamaya ve açıklamaya çalıştıkları olaylar arasında;**

- I. kitlesele göç hareketlerinin nedenleri,
II. siyasi oluşumlar,
III. olay ve olguların içeriği

gibi gelişmelerden hangileri yer almaktadır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

6. Tarih biliminin konusu geçmişin incelenmesidir.

Yalnızca bu bilgiye göre;

- I. Tarih geçmişteki insan faaliyetlerini inceler.
II. Tarih öznel olarak değerlendirilmelidir.
III. Tarih, coğrafya biliminden yararlanır.

gibi yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

GEÇMİŞİN İNŞA SÜRECİNDE TARİH

Konu Tekrar Testi

7. İnsanlığı etkileyen siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel konularda kısa sürede meydana gelmiş, başlangıcı ve bitişi belli olan gelişmelere "olay" denir. İnsanlığı etkileyen olayların ortaya çıkardığı sonuçlara göre uzun bir zaman diliminde meydana gelen, başlangıç ve bitiş zamanı kesin olarak belli olmayan gelişmelere ise "olgu" denir.

Bu bilgilere göre, aşağıdaki olay ve sonucunda meydana gelen olgu eşleştirmelerinden hangisi doğrudur?

	Olay	Olgu
A)	Ateşin bulunması	Tarih çağlarının başlaması
B)	Malazgirt Savaşı	Anadolu'nun Türkleşmesi
C)	Rönesans hareketleri	Orta Çağ'ın başlaması
D)	Birinci Dünya Savaşı	Sanayi Devrimi'nin başlaması
E)	Ridaniye Savaşı	Türkleri'nin İslamiyet'i kabul etmesi

8. Tarihi olaylar, siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel konularda kısa sürede meydana gelen başlangıcı ve bitişi belli olan gelişmelerdir.

Bu tanıma göre, aşağıdakilerden hangisi tarihi olaya konu olamaz?

- A) Malazgirt Savaşı
B) Fransız İhtilali
C) Talas Savaşı
D) Türklerin İslamiyet'i kabul etmesi
E) Pasinler Savaşı

9. Tarihi olgu; insanlığı etkileyen olayların ortaya çıkardığı sonuçlara göre uzun bir zaman diliminde meydana gelen, başlangıç ve bitiş zamanı kesin olmayan gelişmelerdir.

Verilen tanıma göre, aşağıdakilerden hangisi tarihi olguya örnektir?

- A) Talas Savaşı
B) Büyük Taarruz
C) Anadolu'nun Türkleşmesi
D) Pasinler Savaşı
E) İstanbul'un Fethi

10. Yusuf Öğretmen dersinde, tarihi olayın tanımını, " belirli bir mekanda ve belirli bir zaman dilimi içerisinde meydana gelen gelişmelerdir." şeklinde açıklayarak öğrencilerden tarihi olaylara örnek vermelerini istemiştir.

Buna göre, öğrencilerin aşağıda vermiş oldukları örneklerden hangisinin doğru olduğu söylenemez?

- A) Pasinler Savaşı
B) Malazgirt Savaşı
C) Talas Savaşı
D) Fransız İhtilali
E) Anadolu'nun Türkleşmesi

ÖĞRETMENİN NOTU

Öğrenme Noktası

1. Video Konu Anlatımı

Tarih Biliminin Yöntemi

Yöntem, bilim dallarının sonuca ulaşmak ve araştırma yapmak için izlediği yola denilmektedir. Fen bilimlerinin yöntemi deney ve gözlemdir. Fen bilimlerinde olaylar laboratuvar ortamında sayısız kez tekrarlanabilir. Oysa sosyal bilim olan tarihte durum farklıdır. Kendine özgü bir yöntemi olan tarih bilimi kaynakları (belgeleri) kullanır.

Kaynaklara başvurulmadan tarihte herhangi bir olay ve olgu tam olarak öğrenilemez. Kaynaklara dayandırılmayan yorumlar eksik ve yanlış bilgilere ulaşılmasına neden olur.

Tarihle ilgili bir araştırma yapılırken;

- Kaynaklar dikkatli bir şekilde incelenmelidir.
- Yorumlarda objektif olunmalıdır.
- Yeni bulunacak kaynaklarla tarihsel bilginin değişebileceği unutulmamalıdır.

Bilimsel Bilgiyi Ortaya Çıkarmak İçin Tarihin Kullandığı Bilimsel Araştırma Yöntem Basamakları

1) Tarama

2) Tasnif

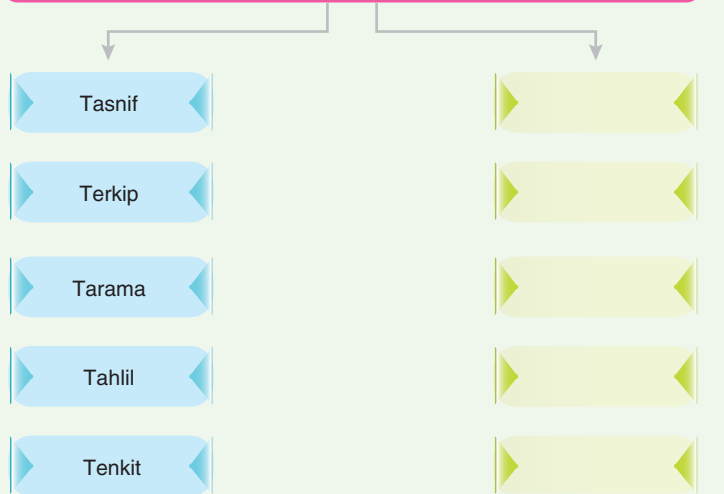
3) Tahlil

4) Tenkit

5) Terkip

Aktif Öğrenme Alanı-1

Aşağıdaki şekilde karışık halde verilmiş olan tarih araştırmalarında kullanılan yöntem basamaklarını yan taraftaki boş şemada doğru şekliyle sıralayınız.

Tarih Araştırmalarında Yöntem Basamakları

GEÇMİŞİN İNŞA SÜRECİNDE TARİH

Öğrenme Noktası

2. Video Konu Anlatımı

Tarih Araştırmalarında Yöntem

A. Tarama (Kaynak Arama)

Tarihi bilgilerin elde edildiği malzemelere kaynak (belge) denir. Tarihi olaylar hakkında doğru ve güvenilir olması için olayla ilgili kaynaklara başvurmak gerekir. Geçmişten günümüze kalan bütün kalıntılar ve eserler tarihin kaynaklarını oluşturur.

B. Tasnif (Sınıflandırma)

Elde edilen kaynakların zaman olarak önceliği, yazılmak istenen mekâna ve yazılacak konuya göre sınıflandırılmasına tasnif denir.

C. Tahlil (Çözümleme)

Elde edilen bilgi ve belgeler sınıflandırdıktan sonra, bu bilgilerin konu içinde yer alıp almayacağına veya hangi şekilde kullanılacağına çözümleme yapılır. Ayrıca belgeler karşılaştırılarak güvenilirliği incelenir.

D. Tenkit (Eleştiri)

Kaynakların ve elde edilen bilgilerin doğruluğunu araştırmak, süzgeçten geçirerek eleştiri yapılmasına tenkit denir.

E. Terkip (Sentez)

Tarihçinin kaynakları tasnif, tahlil ve tenkit süzgecinden geçirdikten sonra verilerin birleştirilmesi aşamasıdır.

Destek Sorusu 1

Tarih araştırmalarında elde edilen kaynakların niteliklerine göre ayrıştırıldığı aşama hangisidir?

Destek Sorusu 2

Tarih araştırmalarında elde edilen bilginin eleştiri süzgecinden geçirilerek doğruluğunun araştırıldığı aşama hangisidir?

ÖĞRETMENİN NOTU

ÖĞRETMENİN NOTU

Öğrenme Noktası

3. Video Konu Anlatımı

Tarihsel Bilginin Özellikleri

- ▶ Tarihsel bilgi, laboratuvar ortamında tekrar edilmesi ya da üzerinde gözlem yapılması mümkün olmayan geçmiş yaşantıları ele alır.
- ▶ Tarihçiler araştırma sürecinde elde ettikleri belgeleri ve verileri yeniden kurgular.
- ▶ Tarihçilerin her türlü belgeden ve varsa görgü tanıklarından faydalanması gerekir.
- ▶ Tarih, kaynaklara ve kanıtlara dayandırılması gereken bir bilimdir.
- ▶ Uzak geçmişte yaşanmış bir olay ya da olguyla ilgili çalışma yapılırken kaynak ve kanıt sayısı daha az olacaktır.
- ▶ Bazı tarih çalışmalarında kaynaklara bağlı olarak daha sınırlı bir çalışma alanı söz konusudur.
- ▶ Tarih çalışmalarında kronoloji, coğrafya, arkeoloji, paleografya ve filoloji gibi farklı bilim dallarına ait alan bilgilerinden yararlanır.
- ▶ Tarihçiler çeşitli alan bilgileri kullanarak kaynaklarını hesaplanabilirlik, ölçülebilirlik ve kesinlik ölçütlerine göre değerlendirir.

Aktif Öğrenme Alanı-2

Aşağıda verilmiş olan bilgilerin yanlarındaki boşluklara doğru ise "D" yanlış ise "Y" şeklinde işaretleme yapınız.

Bilgiler	D/Y
• Tarihçiler araştırma sürecinde elde ettikleri belgeleri yeniden kurgular.	
• Tarih deney ve gözlem yoluna dayanan bir bilimdir.	
• Bazı tarih çalışmalarında kaynaklara bağlı olarak daha sınırlı bir çalışma alanı söz konusudur.	
• Tarihsel bilgi, laboratuvar ortamında tekrar edilmesi ya da üzerinde gözlem yapılması mümkün olmayan geçmiş yaşantıları inceler.	